

Vivien Lowndes, Pratchett Lawrence, Stoker Gerry: **LOCALITY MATTERS: Making participation count in local politics**
Institute for Public Policy Research, London 2006, str. 34, \$25,78 (ISBN – 1 86030 296 3)

Institute for public policy research (IPPR) predstavlja eno izmed vodilnih institucij v Veliki Britaniji, ki poskuša javnosti predstaviti družboslovne znanstvene izsledke, ki jih je mogoče aplicirati tudi v praksi. Tako deluje kot nekakšen most med akademskim in uporabnim, za uresničevanje cilja – izgradnje »boljše« družbe. V tem smislu publikacija »Locality matters« predstavlja nekakšen priročnik za vse tiste oblikovalce lokalnih javnih politik, ki želijo v sam proces oblikovanja javnih politik pritegniti tudi širšo lokalno javnost, bodisi zaradi zavedanja, da se le tiste javne politike, ki so dobro sprejete pri lokalnemu prebivalstvu tudi v realnosti bolje izvajajo, bodisi da pripišejo svojemu delovanju dodaten predznak legitimnosti. Kljub temu, da prvotna raziskava, na kateri temelji predstavljeno analitično orodje, bazira na študijah primerov lokalnih skupnosti iz Velike Britanije, ki imajo specifičen lokalni ustroj, so se raziskovalci študije lotili dovolj široko, da jo je možno aplicirati na večino evropskih lokalnih skupnosti.

Določevanje faktorjev, ki vplivajo na to, da nekdo participira v lokalnem političnem prostoru oziroma da se za takšna dejanja ne odloča, je temelj za izdelavo popolnega modela lokalne demokracije. Prepoznavanje teh faktorjev ter njihovo tolmačenje pa nam lahko razkrije tudi kaj več. Na primer, zakaj so nekatere lokalne skupnosti bolj politično aktivne kot druge? Lowndesova in sodelavci so si ta in podobna vprašanja zastavili kar se da široko ter politično participacijo povezali s socialno-ekonomskimi okoliščinami, socialnim kapitalom ter z vlogo političnih, menedžerskih in civilnodružbenih akterjev. Pozitivna povezava visoke stopnje politične participacije z ugodnimi socialno-ekonomskimi okoliščinami je namreč splošno sprejeta, saj naj bi tisti, ki so višje izobraženi, imajo višji dohodek in boljše zaposlitev bili tudi bolj aktivni v politiki. To predpostavko po popularnosti že dohaja model socialnega kapitala. Ta zagovarja, da mreže formalne in neformalne sociabilnosti izgrajujejo odnose zaupanja in recipročnosti, ki povečujejo posameznikovo željo (in voljo) da se pridruži kolektivni akciji pri reševanju skupnih problemov. Vzporedno z obema modeloma, avtorji izpostavljajo tudi pomembnost ravnanja in delovanja lokalnih političnih akterjev, saj naj bi njihova »odprtost« in »odzivnost« pomembno pripomogla k stopnji participacije v skupnosti.

Priročnik tako posebej obravnava delovanje treh vrst lokalnih akterjev: političnih akterjev (v najširšem smislu – lokalnih politikov), menedžerskih akterjev (javni uslužbenci in strokovni delavci) in civilnodružbenih akterjev (vodje civilnih in volonterskih organizacij).

Z namenom, da bi teoretična izhodišča faktorjev vplivanja preverili na praktičnih primerih, so avtorji izvedli primarno raziskavo na šestih, med seboj zelo različnih si in specifičnih lokalnih skupnostih v Veliki Britaniji. Izbrane opazovane enote so predstavljale že vnaprej znana kontrastna nasprotja v socialno-ekonomskem statusu, v družbenem kapitalu ter specifični zvrsti lokalnih akterjev. Primerjava šestih kontrastnih lokalnih področij (Middlesbrough, Hull, Sutton, Merton, East Hampshire, Vale of White Horse) sicer ne vzdrži sklepanja iz vzorca na celotno populacijo, vendar so avtorji očitno ocenili, da so izsledki dovolj relevantno pomembni, da se na njihovih temeljih lahko upraviči diagnostično orodje, ki so ga v priročniku predstavili.

Avtorji so iz pregleda volilne udeležbe na lokalnih volitvah v zgoraj navedenih področjih zaključili, da ne obstaja visoka korelacija med visokim socialno-ekonomskim standardom in visoko stopnjo volilne udeležbe. Sicer se iz rezultatov raziskave lahko sklepa, da je na območjih z višjim socialno-ekonomskim statusom tudi višja udeležba na volitvah, vendar pa obratno ne velja, saj so nekateri revnejši predeli (Middlesbrough in Hull) beležili presenetljivo visoko udeležbo na volitvah in v nekaterih primerih celo višjo kot v predelih z višjim standardom. Poleg volilne udeležbe se je za namene analize izvedlo tudi obsežno raziskavo javnega mnenja, pri kateri se je merila politična aktivnost, kot na primer, kako pogosto so prebivalci določenega predela kontaktirali lokalne politike, javne uslužbenke, podpisali peticijo, donirali denar, sodelovali v stavki ipd. Izsledki so podobni stopnji volilne udeležbe in zaključiti se da, da socialno-ekonomski status vpliva na stopnjo politične participacije le, kadar je visok, pri nizkem socialno-ekonomskem statusu pa ne gre z gotovostjo pričakovati določene stopnje participacije.

Podobno so avtorji raziskave merili stopnjo socialnega kapitala in so v raziskavah javnega mnenja povpraševali po navezanosti na sosese, zaupanje v sodržavljanke, stopnjo medsebojne pomoči, kot tudi po številu članstev v različnih nevladnih organizacijah, kot so kulturne organizacije, športni klubi, društva z določenim namenom, starševsko-učiteljska združenja ipd. Tudi tukaj so izsledki medli in težko ponudijo jasne odgovore, vendar so avtorji vseeno zaključili, da socialni kapital ima vlogo pri obravnavanju stopnje lokalne politične participacije. Pri analizi zadnjega dejavnika oziroma sklopa dejavnikov, lokalnih akterjev so avtorji uporabili kvalitativni pristop ter aktivnost lokalnih akterjev na kratko opisali. Iz

navedenega so zaključili, da so najpomembnejši faktor pri zagotavljanju visoke lokalne politične participacije, lokalne politične in upravne institucije, ki s svojimi dejanji spodbujajo ali pa zavirajo lokalno prebivalstvo pri udeleževanju različnih aktivnosti, povezanih z izražanjem svoje politične volje.

Na podlagi izvedene analize avtorji razložijo novi pristop oziroma »diagnostično orodje« t.i. CLEAR model, ki naj bi omogočil oblikovalcem javnih politik, da prepoznajo potencial lokalnega prebivalstva, obenem pa reflektivno ocenijo strukturo svoje organizacije in svojega policy-making procesa in ali le-ta ustreza in omogoča lokalnemu prebivalstvu neovirano in učinkovito komuniciranje z njimi. CLEAR model je tako sestavljen iz sklopov vprašanj, ki naj bi jih lokalni politiki zastavili lokalnemu prebivalstvu. To je »Zmorem« (**Can do**), ki se nanaša na dejansko zmožnost in sposobnost posameznika, da se kakorkoli udeleži v lokalnem javno-političnem življenju. Argument gre predpostavki, da je bolj verjetno da bo posameznik participiral, če bo imel na voljo potrebne sposobnosti in vire. Za izboljšavo tega področja model predvideva spremembe na področju usposabljanja in pomoči prostovoljnimi organizacijam, razna mentorstva, razvoj vodstvenih lastnosti... Naslednje vprašanje, ki ga model predstavlja je »Mi je všeč« (**Like to**), kamor spada zavedanje posameznika, da pripada določeni lokalni skupnosti ter da se lahko poistoveti z lokalnimi javnimi problemi. Bolj ko je posameznik povezan z lokalno skupnostjo, bolj je verjetno, da bo participiral pri zadevah javnega pomena. Model pri deficitu tega področja ponuja rešitev v obnovi lokalne civilno-družbene sfere, sublokalnih vlad, dvigu socialnega kapitala... Lokalni politični akterji naj bi se še povprašali, ali je lokalnemu prebivalstvu »Omogočeno« (**Enabled to**) delovanje tako civilnodružbeni in tudi v politični sferi, pri čemer avtorji priročnika pripisujejo velik pomen skupinam lokalnih nevladnih organizacij in njihovemu (ne)obstoju. Možnost, da bo posameznik sodeloval v lokalnem javnem življenju naj bi bila tesno povezana z obstojem raznih organizacij, ki mu omogočajo oziroma ponujajo priložnost za delovanje in participacijo. V primeru nezadostnega števila lokalnih organizacij model narekuje sprejetje politik, ki bodo ugodneje vplivale na ustanavljanje in tudi delovanje lokalnih organizacij. Zadnja dva sklopa v diagnostičnem modelu sta »Sem vprašan« (**Asked to**) in »Sem poslušan« (**Responden to**), ki sta dejansko povezana, vendar se v praksi pogosto izvajata ločeno. Prvo vprašanje temelji na predpostavki, da je verjetnost, da bo posameznik participiral večja, če bo vprašan za mnenje in kako bo vprašan za mnenje. Slednjega ne gre zanemariti, saj je pomembnost načina naslavljanja posameznika pomembna z vidika, da je potrebno izdelati več različnih pristopov, ki bodo odgovarjali posameznemu naslovljencu. S tega stališča model predvideva uporabo raznovrstnih in inovativnih shem lokalne participacije, ki naj bi bile usmerjene na specifično lokalno prebivalstvo. Vprašanje »Sem poslušan« pa je tesno povezano z dvosmerno komunikacijo, ki naj bi jo lokalni politični akterji omogočali in gojili z namenom povečati participacijo. Občutek posameznika, da se je njegovo mnenje, želja ali pripomba naslovila na pravo osebo in da se obravnava resno ter s tem proizvede povratno informacijo, je po mnenju avtorjev pomemben faktor pri odločanju, ali bo nekdo participiral ali ne. Tudi tukaj model predvideva temeljito prestrukturiranje obstoječih lokalnih upravnih in političnih organizacij v primeru, da temu ni tako.

Priročnik oziroma publikacija tako ponuja nekakšno diagnostično orodje za oblikovalce lokalnih politik, ki pa samo po sebi ne ponuja odgovor na vprašanje, kako doseči optimalno lokalno participacijo. Ponuja le metodo, ki se lahko bolj ali manj aplicira na vsako spreminjajoče se okolje.

Samozavedanje lokalnih vlad ter dvig njihove stopnje legitimnosti gre v smeri povečevanja ali vsaj stremljenja k povečevanju lokalne participacije in s tem lokalne demokracije. Kako visoka je ta stopnja samozavedanja in samopotrjevanja je povsem odvisno od lokalnih političnih akterjev samih. Pomembno pa je, da se znanost zaveda demokratičnega deficita na lokalni ravni in da poskuša nasloviti problematiko, s katero se srečuje vsaka lokalna skupnost. Pri tem so avtorji CLEAR modela opravili korak naprej k prepoznavanju faktorjev za dvig lokalne participacije in ponudili nekakšno abstraktno diagnostično orodje, pri čemer gre kritika predvsem v smeri nepotrebne in medlega utemeljevanja dejavnikov, ki vplivajo na politično participacijo. Namesto tega se pogreša temeljitejša analiza samega modela in bolj praktičen pristop pri opisovanju potencialnih rešitev ter popolna odsotnost metod zaznavanja stanja v posamezni lokalni skupnosti.

V primeru, da je publikacija namenjena praktični uporabi lokalnim političnim akterjem, bi bilo ustrezneje oblikovati obsežnejše delo z bolj uporabniško naravnanimi metodami in modeli ter konkretnimi primeri za izboljšave. Nadgradnja priročnika bi bila v tem smislu zelo dobrodošla.